

И Л Ы Ш Т У Н Ы К Т Е Н

Журналист да прозаик П.Г.Корниловын шочмыжлан — 75 ий

"Возышем але шуко..." — тыге мане туго пытармыш гана ик кастене, пырля шинчын, чайым ўумына годым. Кеч-мо гынат, ик тукым улына, сангене чыла шотыштат ме, нимом шылтыге, чоным почын, ойлен кертына.

Уке, ег нерген туго ойлышташ ок ўорате ыле. Саглан тунамат еш ылыш нерген веле мутланышна. Сылнымут пашаж нерген мут лекмеке каласыш: илен-толын, "Багратион" операций" повестыым сераш тўналнем.

Эх, пўрымаш, тўй, пўрымаш! Молан тўй мемнан ўмыр имньынам кечкунамат тыге кенета туарет? Эше кок чўчўм гене тагастарымаште Петр Григорьевич поснак ойртемалтше ыле. Кугун тунемше да чылт мариў койыш-шоктышан. Лыжга кумылан интеллигент. Моткоч самостоятельный. Шке виў-куатшылан ўшаныше да пўсў уш-акылан. Туго уремыште могоын кошман йоча пагытшым пылыгеме. Нужна ылышым лыгак ужшо.

Мыланем гын туго ачам гечат ганле авторитет лиўын. Кугу Отечественный сарыште улмыж годым, аважын йогмыж почеш, мыў туглан кече еда манме гаяк письмам колтенам. Туглан шкежат эре тауштен, салтак гыч садыгак ылыше пўртылам манын серен. Толмыж годым, тугым налаш лектын, иктаж вич менгым, кок ял вошт ваштарешыже куржынам.

Кыдалаш школ геч вара Йошкар-Олашке тунемаш тольым. Умбакыже ме эре пырля лиўынна. Ик институтышто тунемынна. Мыў — очно, а туго — заочно. Математик лиўынна. Тунам мыўым, ял гыч толшым, шкеж геке улаш пуртыш, студент семын чиен шогалаш вургемжым пуыш.

Армиў гыч толмекше, ятыр жап ВЛКСМ Сотнур райкомышто да Мариў обкомышто секретарь лиўын. Тудын семынак мыят лучко иў самырык пагытем комсомоллан пуышым. А умбакыже мемнам журналистика професий алгаштарен шындыш.

Мыняре палем, шке пашажым "Рвезе коммунист", "Мариў коммуна" (кызыт "Мариў Эл") газет редакцийлаштат Петр Григорьевич Корнилов, эре лиўжак манын ўоратен, чеслын ыштыш. Неле лиўын гынат, вуйым сакен огыл. Пенгыге чытышан лияш тугым ылыш туныктен. Пеле кыдалаш школ геч вара Йошкар-Оласе рабфракыште тунемын. Кугу Отечественный сар годым нимогоай титак геч посна икмагал штрафной батальонысо разведчик-влак отделииын командирже лиўын. Ужыда: ылыше кодын. Война гыч пўртылмекше, юватылге, кыдалаш образований нерген аттестатым налаш экзаменым экстерн гене сгатлен.

... Пўрымашлан ом ўпкеле. Но коклан тыге шонкалем: "Молан ме ылымына годым икте-весеынам арален огына мошто". Петр Григорьевичын ўмыр

// Окчыко. - 1999. - №4

“Мари́й коммуна” редакци́йыште. Шола гыч пурлашке: П.Речкин, М.Исиметов, П.Корнилов, М.Байков, А.Ток, С.Федотов, П.Рыбаков (Эсене́й), Г.Зайниев да З.Краснов. 1967 ий.

корныжо 1982 ий мучаште вучыдымын лугыч лийме амалым ярымлен ончал-ме годым мый шкемымат мыняр-гынат титаклем. Ужынам вет: пытармыш ийлаште тудо кеч изишак каналташ кўлмō нерген йōршын монгыш. Ондак-ше “Мари́й комму́ным” редактироватлыш, вараже “Пачемыш” журналыште ответственный секретарьлан ыштыш. Паша геч вара, кастене, пачерыш толмекше, йўдошт ойлывашым але повестыым возен толашыш. Тыге шўм-тул сортаже пеш вашке йўлен пытыш.

Тыге шол. Ме тудым арален ышна мошто. Вет пале: творческий паша — тиде эре чон йўлымаш.

Жап эртенак эрта. Но П.Г.Корниловын лўмжō садыгак монгалтын огыл. Чын ойлат улмаш: “Уржан парчаже — шыркаште, а айгемын чапше — пашаште”. Мари́й Элнан але марте эртен толмо серыпле сескеман корнешыже тудат шагал огыл пале кышам коген. Пўсō лийын тудынат журналист перожо. Умылеш лывыжген огыл чырык курым утла печать аланыште кумыл нōлтын тыршыме паша саскаже. Тудын редактор улмыж годым “Мари́й коммуна” газетын тиражше кок пачаш кугеме, у шўлышан ямле ошкылжо нерген поро шомак Моско марте йонгалте. Редакци́й коллективын организаторский усталыкше тунам ВДНХ-н медальже да дипломжо гене палемгалте. А газетын вуймутшо пелен “Знак Почета” орден волгалте.

Умылем, тыгай сенымаш ик редакторын гына ви́й-куатше, мастарлыкше огыл. Но тудо творческий коллективын пашажлан шкежат шагал огыл кōргō ви́йжым пуэн. Кажне гечын принципиально йодын моштен, кўлеш годым полшашат, тыматлын туныкташат, кунамже чыным шинчаваш тура ойлашат аптыранен огыл. Мыняре шарнем, “Мари́й комму́нын” коллективше ты ийлаште чотак вашталте, уэме. Тушко шагал огыл самырык ви́й ушныш. Лач ты гутлаште газет пашаш В.Матюшев, А.Авилов, Э.Анисимов,

Ю.Галютин, Ю.Артамонов, Г.Зайниев, Л.Кудряшов, Л.Яндаков, Г.Пирогов да молат тольыч. Вуйлатышын эн ўшанле эртертышыже Б.Данилов, М.Степанов (Макс Майн), М.Казаков, М.Сергеев, К.Медеяков лиўыныт. Кӧ пала, очыни, нунак варажым уло коллективым сылнымут паша геке шўмангеныт. Петр Григорьевич шкежат литератур паша гене тангалте, шўм-чонжо у шижмашан шонкалымаш гене шулдыране. Кузу писатель-шамыч гаў куатле таллантан лиўын осыл гынат, лудшыжо-влакым ныл книга гене куандарыш.

Тудын произведенийже-влакым лончылен лекмеке, теве мо коеш. Автор мариў калыкын ылыш-ўўлажым сайын пала. "Мўй олык" да "Лыжга мардеж" повестьлаже кызытсе тукумланат онаў улыт. Кок вережат ўбратымаш да чон моторлык нерген ойлалтеш. Писатель кеч-кунамат чын верч пенгыдын шогаш ўжеш. Ялысе ылыш нигунамат куштылго лиўын осыл. Тыгаў шонкалымашлан Корнилов шке возымаштыже ятыр верым ойлэн. 50-ше иўласе ылыш чыным шке шинчаж денак ужмо историў негызеш возен.

Эше тыгаў сўретат палдырна. "Мўй олык" повесть сар пагытым лышташла. "Лыжга мардеж" война гогым чот шолдыргышо ял озанлыкым угыч ўолўмбақ нӧлталаш уло виўжым пыштыше самырык тукумлан пӧлеклалтын. Кумшо сборник "Олма там" маналтеш. Шке палега: олману шошым веле пелегеш, а сарвечын чыла пашажым шыже иктешла.

Черетан книгаже "Багратион" операций лиўшаш ыле. У произведенийым возаш тўналме геч ончыч, лўмынак Минск олаш миен тольо. Белоруссий фронтын боевой действииже нерген документым ятыр музейлаште шымлыш. Но... шонымыжым ыштен ыш шукто. Сарын кочыжо тазалыкшым лунчыртыш.

П.Г.Корниловын ўылмыже лывырге, ўымыжа, кумылзак сынан. Верлаште лиўме гогым мыскарам, калыкутым тўткын колыштын поген. Каласаш кўлеш, тудын каласыме шуко томан ятыр муторлангыже кызыт МарНИИ-н ямдылыме толковий словарьшкыжат пурталтын.

Петр Григорьевич "Мариў коммуна" газетын ўылме поянлыкшым да шочмо ўылме гене кутыраш вожылшо енын муторлангыжым шымлыме негызеш кузу статьям возаш сӧрен ыле. Агакат жапше ыш сите...

... Тыгаў ўыжынан, шуко гана тура савыртышан лиўын РСФСР культурын заслуженный пашаенже, Волжский районысо Кўшыл Азьял ялеш шочын-кушшо Петр Григорьевич Корниловын ылыш-корныжо. Тений 9 апрельште тудын шочмыжлан 75 иў теме.

Петр КРАСНОВ,
РФ журналист ушем член.